– רבי אלעזר אומר אפילו אין עליו עדים כולי

א"ז said even if there are no witnesses on the גט, etc.

OVERVIEW

Our גמרא maintains that our משנה, which states that the שליה must say נחתם cannot follow the view of ר"א, since ר"א maintains that נחתם is not required on a עם even מדרבנן. To support this statement, the גמרא quotes the חכמים of הכמים and maintains that they are חכמים will be discussing two issues: A) How precisely do we derive from this משנה that ר"א does not require חתימה at all, and B) What is the status לכתחילה, of a עדי חתימה עדי מעינות משנה בפני מבכסילות משנה אור"א.

asks: תוספות

יאם תאמר דילמא דוקא כתב בכתב ידו או בעד אחד דאיירי תנא קמא And if you will say; perhaps ר"א maintains that it is a גט כשר, only in the cases where the גט was written in the handwriting of the husband or when one witness signed on the גט, which the first משנה is discussing; only in these instances –

מכשיר רבי אלעזר -

does ר''א maintain that the כשר געו is כשר. In these cases there are (two) witness on the געו in the case of אין לך התימה גדולה מזו mentioned previously that אין לך התימה גדולה מזו also explained that whether the בכתב סופר or בכתב סופר it is considered as if two עדים signed. How can we derive from this בכתב ידו is of the opinion that even if there are no כשר א געו ווא משנה?

מוספות answers:

ר"א And one can say; that the expression of ר"א, namely, 'even if there were no עדים signed on the גו; this expression implies that even if there were no עדים at all signed on the גו, nevertheless ר"א maintains that the עדים א נשרים. If עדים would maintain that only in these specific cases of the כשר גו גט א לעדים, however if there were no משרה at all in the א נשרים בעדים א נשרים משנה א נשרים א נשרים

_

 $^{^{1}}$ תוס' ד"ה שלשה.

We cannot consider the case of אין עליו עדים (בלל as אין עליו עדים, for as תוס' ד"ה שלשה taught that כתב ידו is a case of תוס' ד"ה שלשה (see מהרש"א).

חוספות offers an additional answer:

ועוד דקתני אין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם -

And furthermore we have additional proof that א" maintains that a גע is without any משנה at all; for the משנה quotes ר"א saying: "witnesses do not really have to sign on a גע; they sign on a גע only for the benefit of the people". This -

משמע דבעדי מסירה לחוד סגי

implies that the witnesses that are present when the גע is delivered to the woman; those witnesses alone are sufficient to render it a עדי חתימה. No גע כשר are required.

Now that we concluded that ר"א maintains that a גט without עדי at all is כשר. The question arises whether it is כשר לכתחילה or only בדיעבד 3 .

רבינו יצחק דאפילו לכתחילה מכשיר רבי אלעזר בעדי מסירה - ונראה לרבינו יצחק אפילו לכתחילה מכשיר רבי אלעזר מסירה אחל א maintains that even initially (the woman may remarry, for) the עדי און מסירה של מסירה מסירה עדי alone, without עדי מסירה - חתימה -

כדפירש בקונטרס -

as רש"י explained.⁵

תוספות will now offer a proof to this opinion that it is כשר לכתחילה

- מדקתני לקמן בפרק ב' (דף כא,ב) אין כותבין על נייר מחוק וחכמים מכשירין (דף כא,ב) אין כותבין על נייר מחוק Since we learnt in a משנה later in the second פרק, 'we are not to write a on erased parchment and the הכמים permit' to write on erased parchment.

- יאמר מאן חכמים רבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי

And the ממרא says⁷, 'who are the הכמים of the משנה that permit writing a ט on erased parchment? It is אר'' who maintains that the שדי מסירה effectuate the divorce'. This concludes the citation from the משנה and מוספות .ממרא continues:

_

 $^{^3}$ Concerning the כשר ג' seemingly הכמים, for he disagrees with the כשר לכתחילה, for he disagrees with the הכמים who maintain that it is מהר"ם שי"ף See בדיעבד הולד כשר משר לכתחילה for an alternate explanation as well.

⁴ See 'Thinking it over' # 1.

⁵ See רש"י ד"ה ואם.

 $^{^6}$ It is possible to erase something that was written in the משנה (i.e. a certain stricture) after the witnesses already signed it. It will not be noticeable since the original was written on erased parchment. See משנה ד"ה נייר on that משנה ד"ה.

⁷ דף כב,א בסופו

⁸ We are not concerned that anything was changed in the עדי מסירה are present and they are aware of any restrictions or stipulations in the גע.

ומשמע מכשירין וכותבין -

It is implicit in the words of the הכמים of the משנה who say 'מכשירין' 'it is 'מכשירין' (as opposed to the "ת"ק who says '(אין כותבין'); that they mean to say "and we are permitted to write such a גט לכתחילה. We may infer from this, that just as we may עדי מסירה כרתי according to μ who maintains עדי מסירה כרתי (even though it is not permitted if we maintain עדי חתימה (עדי חתימה כרתי), similarly it is permitted according to μ without גט לכתחילה as long as there are עדי מסירה.

תוספות will present a possible difficulty with this ruling that one is permitted לכתהילה write a עדי התימה (according to κ):

יהדתנן בהשולח (לקמן דף לד,ב) התקין רבן גמליאל שיהו העדים חותמין על הגט⁹ - And concerning that which we learnt in a משנה in that בריג that כריג that אני instituted that witnesses should sign on the גע. How can we possibly say that לכתחילה it is permitted to write a עדי חתימה signing?

responds:

- לא שצריך לעשות כן אלא תיקן שילמד להם לעשות כן

it is not compulsory to do so (to have עדי חתימה sign); that is not what the phrase התקין ר"ג means, but rather the word היקן is to be understood in the sense that he taught them to do so; to have עדים sign for the benefit of the people -

שלא יצטרכו לעדי מסירה כשירצו להראות לראיה השטר והגט - that they should not be required to depend on the עדי מסירה, when the recipient of the שטר and the גט will want to present them as proof. They will have the עדי חתימה right on the שטר.

אבל אם באים לסמוך לכתחילה אעדי מסירה סומכין:

However, if the parties agree to depend initially solely on the עדי מסירה, and they are prepared to forgo the additional convenience of having עדי אַרי החימה, they may depend on the עדי מסירה without עדי החימה.

<u>SUMMARY</u>

יה"א is of the opinion that even if there are no עדי חתימה on the עד it is still כשר on the עדי התימה. We derive this from his two statements in the אע"פ שאין עליו (1, משנה מפני מפני מפני מפני מפני מולם (2) שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם.

Furthermore, it is לכתחילה permitted to write a עדי החימה, and give it to the woman. It may be to the benefit of the recipient of the שטר, that

⁹ See 'Thinking it over' # 3.

he includes עדי התימה, He is, however, not obligated, to do so.

THINKING IT OVER

- 1. Do we interpret ¹⁰לכתחילה to mean that we may; a) איילה write and give (such) a גט to the woman, b) once it was written we may give it to her without מט or c) that if the woman received such a גט, she may לכתחילה remarry? Explain your answer. ¹¹
- 2. According to ר"א what is the דין in the case of כתב ידו ואין עליו ואין איז; is it כתב ידו ואין עליו עדים? Or are we concerned that he may tamper with the "זמן? 12
- 3. תוספות questions his premise that according to ר"א we do not require ע"ח, from the משנה which states התקין ר"ג שיהו העדים חותמין על הגט "התקין ר"ג שיהו העדים העדים העדים "אין אין states שאין states שאין משנה משנה יוח משנה this question from the ע"ח are required?! 14

¹⁰ See footnote # 4.

¹¹ See סוכ"ד אות פט.

¹² See רע"א, סוכ"ד, בל"י.

¹³ See footnote # 9.

¹⁴ See (למהריב"ו).